

Fundusze
Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

ZESTAW EDUKACYJNY

"Sektorowe Usługi Reintegracji Społecznej i Zawodowej"

dla uczestników cyklu edukacyjno-szkoleniowego
na kandydatów regionalnych animatorów

ZESZYT Nr 3

Warszawa, maj 2018 r.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

WZORZEC SEKTOROWYCH USŁUG REINTEGRACYJNYCH

Justyna Rozbicka-Stanisławska

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

OCZEKIWANA ZMIANA ROLI KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ WG ZAŁOŻEŃ MODELU KSR

- *Wybrane tezy autorów opracowania pn.: Założenia i uwarunkowania Modelu KSR, Biała Księga, Autorzy A. Karwacki, T. Kaźmierczak, I. Rybka*

Dotychczasowy okres funkcjonowania Klubów Integracji Społecznej wskazuje, że w sytuacji wysokiego bezrobocia na rynku pracy, usługi świadczone przez nie wyraźnie ukierunkowane były na stymulowanie **klientów do pracy, przy jednoczesnym niedowartościowaniu usług reintegracji społecznej**. Ten kierunek wynikał z podstaw formalno-prawnych funkcjonowania klubów integracji społecznej. Jak wynika z badań prowadzonych w ostatnich latach: „kluby integracji społecznej oferują najczęściej usługi klientom jednostek systemu pomocy społecznej kierowanych do tych placówek zgodnie z zapisami sporządzonego w ośrodkach pomocy społecznej kontraktu socjalnego”. Pozycja klubów integracji społecznej w systemie wsparcia klientów pomocy społecznej charakteryzuje wielowymiarowym brakiem stabilizacji (szczególnie ekonomicznej), co nie sprzyja zakorzenieniu, planowaniu i w konsekwencji skutecznej pracy. Nie ma tu znaczenia rodzaj instytucji tworzącej kluby integracji społecznej, bowiem dla klubów utworzonych przez organizacje pozarządowe doświadczenia są podobne. Do tego dochodzą problemy kadrowe, co w konsekwencji powoduje, że zwyciężą cena a nie jakość usług. Niewątpliwie „nowy KIS” powinien przełamywać dotychczasowe słabości tych instytucji, stanowiąc zaczyn realnego, stabilnego systemu reintegracji społecznej w kraju. Zaproponowane zasady funkcjonowania KIS-u o poszerzonym profilu usług w Modelu KSR są ukierunkowane na zmianę tych niekorzystnych kwestii poprzez wzmocnienie trwałości KIS, upodmiotowienie instytucjonalne, profesjonalizację w zakresie świadczonych usług oraz wykazanie tych słabości, które utrudniają efektywną pracę z klientami.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Podstawowe założenia Modelu KSR dla funkcjonowania „nowego” KIS

Założenie	Charakterystyka założenia
Realne umocowanie sprawcze	KIS umocowany formalnie przy instytucji samorządowej – instytucja systemu pomocy społecznej (OPS, PCPR). Zrekonstruowany KIS powinien być finansowany ze środków budżetowych. Jest to istotne w kontekście <u>budowania systemu</u> (stabilnie i trwale działające instytucje) w obszarze działań reintegracyjnych a także wzmacniania statusu KIS w ramach lokalnej polityki społecznej (np. wobec potencjalnych partnerów reprezentujących różne sektory w procesie konstruowania zindywidualizowanej oferty usług społecznych dla klientów KIS). Jeśli KIS ma realnie koordynować proces integracji lokalnej oferty usług na rzecz osób o najbardziej rozległych deficytach to musi uzyskać silną legitymizację ze strony władzy.
Własna tożsamość instytucjonalna KIS	Tożsamość instytucjonalna powinna być wyrażona m.in. stabilną kadrą własną. Aby KIS miał szansę na zakorzenienie w środowisku lokalnym niezbędne jest większe poczucie stałości, np. poprzez gwarancje zatrudnienia zespołu pracowniczego.
Orientacja KIS na klientów o największych deficytach	KIS powinien orientować się na wsparcie klientów instytucji systemu pomocy społecznej i rynku pracy, wobec których te instytucje samodzielnie nie są w stanie osiągać pozytywnych efektów interwencji
Funkcjonowanie KIS na zasadzie empowerment	Funkcjonowanie KIS – reintegracja społeczna jest celem samym w sobie (usamodzielnienie życiowe klientów instytucji (w przeciwieństwie do orientacji, w której proces reintegracji społecznej jest podporządkowany i zdominowany reintegracją zawodową. KIS uwzględnia podmiotową rolę uczestników w konstruowaniu i wdrażaniu oferty wsparcia. Kluczowe jest skierowanie oferty usług na niwelowanie doświadczanych przez klientów trzech deficytów – wielowymiarowych zasobów, świadomości zobowiązań i uprawnień obywatelskich oraz możliwości korzystania z tych uprawnień i partycypacji społecznej, rozumianej jako kontakt z instytucjami życia społecznego i stabilność współtworzonych przez siebie instytucji.
KIS jest liderem Lokalnej Sieci Reintegracji (LSR)	KIS-y inicjują działania na rzecz powstania i funkcjonowania lokalnego partnerstwa międzyinstytucjonalnego w formule Lokalnej Sieci Reintegracji.
KIS koordynuje proces reintegracji w ramach LSR	Rola KIS-ów staje się koordynacja wsparcia osób o rozległych deficytach w oparciu o potencjał oferty różnych instytucji działających w przestrzeni lokalnej w ramach tworzonej Lokalnej Sieci Reintegracji.
KIS zatrudnia case managerów	Kluczową rolę w procesie zarządzania procesem reintegracji konkretnych klientów, organizacją zindywidualizowanych ścieżek reintegracji społecznej oraz konstruowaniem i utrzymywaniem relacji międzyinstytucjonalnych w ramach LSR pełnią zatrudniani w KIS <i>case managerowie</i> .

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Oferta KIS oparta na usługach reintegracji społecznej	KKIS-y przede wszystkim służą tworzeniu i koordynacji procesu świadczenia zindywidualizowanej oferty usług reintegracji społecznej, wykorzystując maksymalnie lokalny potencjał w zakresie tworzenia oferty tychże usług.
KIS-y oferują długotrwałe wsparcie oraz orientują się na nie zatrudnieniowe efekty	KIS-y zapewniają wsparcie wykraczające poza oddziaływanie dotychczas ograniczone okresem trwania projektów – przedłużone oddziaływanie usług. Efekty wsparcia przede wszystkim odnoszą się do wzrostu kompetencji/potencjału w zakresie pełnienia ról społecznych, rozwoju umiejętności społecznych, kształtowania funkcjonalnej samooceny i samodyscypliny. KIS uwzględnia obowiązki rodzinne klientów, cechy indywidualne, bariery przestrzenne i inne.

PODMIOTOWOŚĆ USŁUG REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ WG ZAŁOŻEŃ MODELU KSR

- *Wybrane tezy autorów opracowania pn.: Założenia i uwarunkowania Modelu KSR, Biała Księża, Autorzy A. Karwacki, T. Kaźmierczak, I. Rybka*

Proces podmiotowej aktywizacji to proces w trakcie którego osoba wykluczona angażuje się w czynności i zadania, w trakcie których nabywa / rozwija swój potencjał istotny dla przełamania barier ograniczających jej uczestnictwo w życiu społecznym i publicznym, w tym na rynku pracy. Cechą konstytutywną tego procesu jest podmiotowość osoby reintegrującej się. Oznacza ona, że:

- /1/ uczestnik procesu ma wpływ na jego charakter, przebieg i czas trwania, oraz że
- /2/ uczestnictwo w procesie wzmacnia jego poczucie sprawstwa.

Zaproponowane powyżej rozumienie procesu reintegracji społecznej i zawodowej silnie akcentujące znaczenie podmiotowości pozwala sięgnąć po jeszcze jedno źródło inspiracji – rozwiniętą w obszarze pracy socjalnej koncepcję empowerment, w której osoba wspomagająca podejmuje wspólnie z wspomaganym szereg działań.

Działania te obejmują identyfikację opresyjnych blokad, jak również rozwój oraz implementację specyficznych strategii redukcji zarówno bezpośredniego wpływu owych blokad jak i pośrednich ich efektów.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Proces reintegracji społecznej i zawodowej jest procesem:

- **doświadczanym podmiotowo przez osoby wykluczone społecznie,**
- **integralnym, w trakcie którego nabywają / rozwijają one swój potencjał sprawstwa, w tym potencjał istotny z punktu widzenia osiągnięcia satysfakcjonującego ich poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym, w tym na rynku pracy.**

Potencjał reintegracyjny danej osoby

Potencjał reintegracyjny odnosi się do zdolności/możności danej osoby do włączenia się i uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym. Czynniki kształtujące ten potencjał grupują się w trzech kategoriach: czynniki indywidualne, okoliczności życiowe, czynniki środowiskowe.

W odróżnieniu od zatrudnialności, która ze swej istoty jest jednowymiarowa, potencjał reintegracyjny musi być pojęciem wielowymiarowym. Praca i zatrudnienie to jeden z jego wymiarów, jest kwestią otwartą, jak (lub jakie) wyodrębnić pozostałe wymiary (z pewnością w każdym układzie znalazłby tu miejsce wymiar rodzinny). Wielowymiarowość potencjału reintegracyjnego oznacza, że występujące pod tym względem między ludźmi zróżnicowania dotyczyłyby nie tylko jego poziomu, ale także struktury. Inną konsekwencją wielowymiarowości jest fakt, iż możliwa jest rozbieżność potencjałów cząstkowych (tj. odnoszących się do poszczególnych wymiarów), innymi słowy pojęcie potencjału reintegracyjnego „każe” zwracać uwagę nie tylko na słabości i deficyty, ale także na posiadane przez daną osobę zasoby i aktywa. W toku procesu reintegracji te pierwsze byłyby redukowane/kompensowane, te drugie – mobilizowane.

Usługi reintegracji a potencjał danej osoby

Jeśli potencjał reintegracyjny odnosi się do zdolności /możności osoby wykluczonej do włączenia się i uczestnictwa w życiu społecznym i publicznym, to wyznacza on zakres i charakter usług reintegracyjnych. Potencjał ten rozwijają:

- **Usługi służące przełamywaniu** /pokonywaniu przez daną osobę / daną kategorię osób wykluczonych barier / blokad / utrudnień / ograniczeń stojących na drodze ich reintegracji;

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- **Usługi służące budowaniu** / wzmacnianiu podmiotowości osób wykluczonych, budzeniu i rozwijaniu ich gotowości do kierowania własnym życiem, w tym aktywnego zaangażowania w proces reintegracji.
- **Case management** służący koordynowania usługami świadczonymi w procesie reintegracji, który jest praktykowany w służbach społecznych w odniesieniu do osób/ rodzin doświadczających wielu złożonych problemów (trudności, deficytów, itp.) i w związku z tym wymagających korzystania z wielu rodzajów usług. Istotą *case management*'u jest wprowadzenie do praktyki roli menedżera przypadku, który ma zapewniać, iż usługi, których wymaga klient, są koordynowane – udostępnione, świadczone w odpowiednim czasie i w odpowiedniej jakości.

POWSZECHNY STANDARD USŁUG KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- Na bazie dotychczasowego okresu funkcjonowania klubów integracji społecznej

Standaryzacja usług wynika z faktu traktowania tych standardów, jako wskazówki metodologicznej, pożądanym podpowiedzi lub zbioru technicznych procedur, które powinny być stosowane dla uzyskania efektu użyteczności, racjonalności i efektywności. Samo definiowanie standardu może odbywać się w różny sposób, ale rozsądnym i najmniej skomplikowanym sposobem będzie posługiwanie się uznaniowym przedziałem „minimum i maksimum”. Potwierdza to jedna z definicji, w której się wskazuje, że jest „(...) to akceptowany zestaw norm i procedur, które na danym poziomie rozwoju cywilizacyjnego i ekonomicznego są niezbędne dla prawidłowej realizacji zadania/usługi. Zejście poniżej standardu minimalnego jest nieakceptowane społecznie i niegwarantujące możliwości osiągnięcia celu założonego zadania/usługi”.

Powszechnie stosowany standard instytucji jaką jest Klub Integracji Społecznej skonstruowany jest z dwóch głównych elementów. Pierwszy, zwany jest „**standardem instytucjonalnym KIS**” i odnosi się do pożądanego wzorca struktury organizacyjnej (baza lokalowa, kadra, partnerzy). Drugi, nazwany „**standardem usług**”, określa pożądaną ramy programowych zajęć klubu (terapia, doradztwo, edukacja, przekwalifikowanie).

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Ogólny standard usług KIS

Zakres usług KIS zakłada podstawowy podział sposobu pracy z uczestnikami na pracę indywidualną i grupową. Zbiór kryteriów standardu powinien być stosowany zarówno do usług reintegracji społecznej, jak i reintegracji zawodowej tak, aby każdorazowo zapewnić uczestnikom optymalny zakres działań dostosowany do indywidualnie zgłaszanych potrzeb oraz zapewnić osiągnięcie oczekiwanych efektów. Minimum standardowe to określone typy oraz tematyka zajęć.

W RAMACH USŁUG INDYWIDUALNYCH – KIS powinien zapewnić każdemu uczestnikowi dostęp do specjalistycznych usług poradnictwa z zakresu psychologii, prawa, doradztwa zawodowego, pracy socjalnej, pedagogiki.

KATALOG USŁUG GRUPOWYCH ma na celu wzmocnienie wszystkich działań realizowanych w ramach reintegracji, wykorzystując korzyści stosowania procesów grupowych. KIS powinien umożliwić udział w zajęciach typu: samopomocowa grupa wsparcia, warsztaty psychoedukacyjne, zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego, warsztaty edukacji społecznej i zawodowej, kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe, udział w formach prozatrudnieniowych – prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże.

USŁUGI PORADNICTWA PSYCHOLOGICZNEGO (DIAGNOZY POTENCJAŁU I POTRZEB) – to rodzaj zindywidualizowanych działań koordynowanych przez psychologa we współpracy z pracownikiem socjalnym oraz doradcą zawodowym, w celu dokładnego określenia potrzeb i deficytów oraz sytuacji życiowej uczestnika zajęć. Narzędziami tej usługi są: ankieta ogólna, kwestionariusz preferencji i zainteresowań zawodowych oraz testy służące do oceny początkowego poziomu umiejętności, predyspozycji i zainteresowań uczestników. Następnym etapem tej usługi to zindywidualizowana praca z uczestnikiem zgodnie ze diagnozowanymi potrzebami.

USŁUGI PORADNICTWA PRAWNEGO – to rodzaj działań umożliwiających bezpłatne korzystanie z usług prawnych w zakresie rozwiązywania problemów zgłaszanych indywidualnie przez uczestników. Poradnictwo prawne w klubie najczęściej dotyczy m.in.: problemów socjalnych, problemów rodzinnych (w tym: zjawiska przemocy w rodzinie), problemów lokalowych, problemów uzależnień oraz korzystania z właściwych instytucji i zakładów leczniczych oraz problemów zadłużeń i radzenia sobie w sytuacji wychodzenia ze spirali zadłużenia. Poradnictwo prawne powinno w pełni odpowiadać na potrzeby zgłaszane przez uczestników.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

PORADNICTWO SOCJALNE, PEDAGOGICZNE, DORADZTWO ZAWODOWE – zakres tego typu usług powinien być dobrany tak, aby maksymalnie niwelować zdiagnozowane indywidualne deficyty w poszczególnych obszarach. Bardzo ważne jest szczególne zwrócenie uwagi na indywidualną usługę doradztwa zawodowego, która jest kluczowa z punktu widzenia efektywności prozatrudnieniowej reintegracji.

SAMOPOMOCOWA GRUPA WSPARCIA to forma pracy grupowej, w której poprzez proces animowania powinien następować wzrost zaangażowania poszczególnych członków grupy oraz wykorzystywania ich indywidualnych umiejętności, do zaspokajania własnych potrzeb. Należy korzystać także z elementów terapii grupowej, w której poprzez wymianę doświadczeń osoby znajdujące się w podobnej sytuacji udzielają sobie nawzajem wsparcia. Początkowo działalność grup samopomocowych jest animowana przez specjalistów: psychologa, terapeuty, socjoterapeuty, ale w miarę rozwoju kompetencji grupy rolę specjalisty przejmuje lider wykreowany przez grupę.

WARSZTATY PSYCHOEDUKACYJNE – rozumiane są jako pobudzanie, inspirowanie do odbudowywania prawidłowych zachowań prospołecznych, kształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy życiowej. Uczestnicy warsztatów powinni korzystać z treningów interpersonalnych obejmujących m.in.: komunikację społeczną, asertywność, wzmocnienie samooceny i poczucia własnej wartości, pokonywania stresu oraz naukę wyznaczania własnych celów i sposobów ich osiągania.

ZAJĘCIA INTEGRACYJNE PROMUJĄCE ALTERNATYWNE FORMY SPĘDZANIA CZASU WOLNEGO mają na celu ukierunkowanie uczestników na organizowanie różnorodnych form spędzania wolnego z wykorzystaniem lokalnych zasobów gminy. To również nauka spędzania czasu w grupie najbliższych (rodzina, sąsiedzi), np.: poprzez zajęcia rekreacyjne, korzystanie z kin i teatrów, wycieczek i imprez sportowych, a także pobudzanie do kreatywności w zakresie organizacji czasu wolnego w najbliższym środowisku. W ramach prowadzonych zajęć akcentuje się ukierunkowanie uczestników na podejmowanie działań wspólnie z rodzinami oraz wykorzystanie zaangażowania beneficjentów w tworzeniu oferty programowej i organizacyjnej.

WARSZTATY EDUKACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ – powinny umożliwić uczestnikom zajęć w klubie m.in.: nabycie umiejętności racjonalnego prowadzenia gospodarstwa domowego, aktywnego poszukiwania pracy, umiejętności przygotowania własnego CV, listu motywacyjnego, pisanie pism urzędowych i podań, poznania podstaw prawa pracy, prowadzenia działalności

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

gospodarczej, administracyjnej, nauczyć autoprezentacji oraz korzystania z komputera i Internetu.

KURSY PODNOSZĄCE UMIEJĘTNOŚCI I KWALIFIKACJE ZAWODOWE – to działania prowadzące do podniesienia lub odświeżenia kwalifikacji w wybranych zawodach. Partnerami organizacji tych usług powinny być instytucje rynku pracy, które dysponują wiedzą na temat poszukiwanych przez pracodawców zawodów, a przez to mogą być pomocne w planowaniu zakresu szkoleń zawodowych, które zwiększają efektywność reintegracji zawodowej.

UDZIAŁ W FORMACH PROZATRUDNIENIOWYCH – prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże – to działania, które powinny zostać podjęte w miarę możliwości wynikających ze współpracy instytucjonalnej KIS, działania wspomagające wejście na otwarty rynek pracy. Głównymi partnerami tej formy pracy powinny być publiczne służby zatrudnienia, samorząd oraz pracodawcy. Udział w dostępnych lokalnie formach prozatrudnieniowych istotnie wzmacnia efektywność reintegracji zawodowej. Wszystkie usługi klubu integracji społecznej powinny być planowane i realizowane tak, aby optymalnie wykorzystać lokalne zasoby, by osiągnąć cel, którym jest efektywna realizacja reintegracji społecznej i zawodowej. Planując tematykę i zakres usług w pracy KIS warto sięgać po sprawdzone wzorce i dobre praktyki, których dostarczyły między wyniki pilotażu wdrażającego proponowany standard organizacyjno-usługowy. Przykłady realizowanych usług przedstawiają poniższe tabele opracowane na podstawie raportów końcowych poszczególnych KIS.

STRUKTURA NOWEGO PROFILU USŁUG REINTEGRACYJNYCH

- Propozycje Modelu KSR

Zgodnie z założeniami Modelu KSR **kluczowym realizatorem** usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej w lokalnym środowisku jest jednostka organizacyjna zatrudnienia socjalnego – Klub Integracji Społecznej (KIS).

KIS – kluczowy realizator usługi

To KIS staje się **Liderem procesu aktywizacji** osoby wykluczonej. KIS nie musi posiadać wszystkich usług społecznych, ale powinien znać zasoby otoczenia i sprawnie nimi zarządzać w ramach partnerstwa lokalnego.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Nowy profil usługi reintegracji społecznej i zawodowej to w dużej mierze usługa której przeważającym elementem strukturalnym jest reintegracja społeczna (min. 2/3 czasu zajęć, w których uczestnik bierze udział).

Kadra nowego profilu usługi

Trzon kadry stanowi: psycholog/psychoterapeuta, pracownik socjalny, oraz pedagog. Pojawia się jednak nowe stanowisko pracy w KIS w związku z wprowadzaniem nowego profilu usług reintegracji społecznej i zawodowej – **case manager**. Ich zadaniem jest koordynowanie i monitorowanie procesu integracji społecznej.

Zasadniczym elementem nowego profilu usług reintegracyjnych jest to, że oferta KIS powinna być dopasowana do bezpośrednich potrzeb ale także możliwości adaptacyjnych uczestnika. Celem stawianym przed nowym profilem usług reintegracyjnych jest zmiana postaw, nabycie kompetencji społecznych i nauka pełnienia ról społecznych z wykorzystaniem potencjału uczestnika.

Nowy profil usług – trzy wymiary problemu wykluczenia społecznego

Nowy profil usług reintegracyjnych to skierowanie oferty KIS na niwelowanie jednocześnie doświadczanych przez klientów trzech wymiarów (obszarów deficytowych) problemu wykluczenia społecznego – wielowymiarowych zasobów, świadomości zobowiązań i uprawnień obywatelskich oraz możliwości korzystania z tych uprawnień i partycypacji społecznej rozumianej jako kontakt z instytucjami życia społecznego i stabilność współtworzonych przez siebie instytucji. Stąd też, w nowym profilu usług reintegracji bardzo poważną rolę i znaczenie przypisuje się problematyce zasobów lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w sferze:

- zdrowotnej,
- kulturalnej,
- sportowej, rozrywkowej,
- edukacyjnej np. współpraca z lokalnym klubem sportowym w celu otrzymania wejściówek na mecze,
- współpraca z lokalnym ośrodkiem leczenia i terapii uzależnień,
- współpraca z organizacjami z obszaru kultury np. nauka o dziedzictwie kulturowym.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Nie wszystkie zajęcia muszą odbywać się na terenie KIS, w wyniku analizy np. SWOT i szczegółowej diagnozy środowiska lokalnego (instytucje, NGO, Pracodawcy) można uzyskać pełną wiedzę o miejscach, gdzie realizowane są różne aktywności np. Mammobus, profilaktyczne badania poziomu cukru, ciśnienia krwi; bezpłatne wejścia na wystawy, festyny integracyjne, Dni Sąsiada, bezpłatna terapia, konferencje tematyczne itp.

Nowy profil usług reintegracyjnych wymaga jednak podjęcia szeroko rozumianej wielosektorowej współpracy partnerskiej, głównie w środowisku lokalnym. Stąd też w nowym profilu usług ogromne znaczenie mają dwie kwestie, tzn.:

- 1) idea *case management* - to praca socjalna na rzecz konkretnego przypadku, gdzie klient wspólnymi siłami kadr różnych instytucji, unikając praktyk dublowania działań, ma być prowadzony do usamodzielnienia,
- 2) idea partnerstwa instytucjonalnego.

Case management w KIS

W praktyce wdrażanie idei *case management* sprowadza się do sekwencyjnego realizowania kilku czynności przez menadżera (lidera) KIS:

- nawiązanie z osobą/rodziną w potrzebie kontaktu i ustanowienia z nią właściwą relację
- dokonania oceny sytuacji osoby/ rodziny, przy udziale zainteresowanych osób i jeśli to wskazane, innych specjalistów, występujące potrzeby
- ustalenia, czy i gdzie odpowiednie dla zaspokojenia zidentyfikowanych potrzeb usługi/zasoby się znajdują
- opracowania przy współudziale (zasada podmiotowości usług) zainteresowanych osób opracuje plan pomocy (wsparcia),
- zapewnienia, wspólnie z instytucjami partnerskimi dostępu do usług/zasobów ujętych w planie
- monitorowania procesu świadczenia/korzystania z usług i ich wpływ na sytuację osoby/rodziny; w razie potrzeby podejmowanie działań interwencyjnych lub modyfikujących plan
- występowanie w roli rzecznika interesów i obrońcy praw osoby/rodziny, której asystuje

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

- okresowego oceniania skuteczność i efektywność przyjętego planu i opracowania nowego, jeśli ewaluacja dotychczasowego wypadła niekorzystnie
- zamknięcia relacji z osobą/ rodziną, jeśli ustały powody dalszego asystowania osobie/rodzinie lub jego (menedżera przypadku) misja się kończy.

Zaleca się stosowanie modelu *case management* zorientowanego na usługobiorcę (klient jako podmiot) a nie modelu zorientowanego na dostawcy usług (klient staje się przedmiotem, podlegającym oddziaływaniom administracyjno-instytucjonalnym).

DOKUMENTY NOWEGO PROFILU USŁUG REINTEGRACYJNYCH

- Propozycje Modelu KSR

Świadczenie nowego profilu usług wymaga dokumentowania tego procesu, co wydaje się uzasadnione z punktu widzenia potrzeb obu stron procesu reintegracji.

Do podstawowej dokumentacji nowego profilu usług reintegracji społecznej i zawodowej należy zaliczyć:

- **Kontrakt socjalny** – podstawowy dokument warunkujący uczestnictwo w KIS.
- **Raport diagnostyczny** (wzór w załączniku) - badający zasoby, potencjał i deficyty uczestnika KIS. Badanie minimum 5 podstawowych sfer życiowych: społeczna, socjalno-bytowa, psychologiczna, zdrowotna i zawodowa. W przypadku braku zatrudnionych specjalistów warto skorzystać ze specjalistów zatrudnionych u lokalnych partnerów.
- **Indywidualny Plan Działania (IPD)** - to plan działań obejmujących podstawowe usługi z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej, dobrane w sposób wysoce zindywidualizowany po przeprowadzonej szczegółowej diagnozie uczestnika. IPD powinien być aktualizowany wraz z osiągnięciem przez uczestnika poszczególnych celów podczas procesu reintegracji.
- **Raport zmiany** – dokument, który co miesiąc, maximum co dwa miesiące warto sporządzać i wracać do jego treści, co pozwala nie tylko monitorować proces reintegracji społecznej ale również wprowadzać korekty. Raport zmiany powinien w swej treści odnosić się do każdej sfery życia, która odnosi się do trzech wcześniej wspomnianych wymiarów wykluczenia społecznego.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

PARTNERSTWO - NIEODZOWNY ELEMENT NOWEGO PROFILU USŁUG REINTEGRACYJNYCH

- Propozycje Modelu KSR

O sposobie tworzenia partnerstwa a także działaniach animacyjnych wspomniano w Zeszycie Nr 2, Zestawu Edukacyjnego, pn: **Scenariusze oddziaływań oraz narzędzia animacji współpracy sektorowej na rzecz zatrudnienia socjalnego.**

W tym miejscu zwrócona zostanie uwaga na najistotniejsze elementy pojęcia Partnerstwo, które bezpośrednio wpływają na kształt nowego profilu usług reintegracyjnych oraz przesadzają o jego jakości. Partnerstwo bowiem jest dynamiczną relacją pomiędzy różnymi podmiotami, opartą na wzajemnie uzgodnionych celach, realizowanych dzięki kooperatywnemu podziałowi pracy. Partnerstwo rozumiane jako zbliżenie a zarazem zachowanie autonomii najbardziej odpowiada podmiotowemu charakterowi nowego profilu usług reintegracyjnych (wcześniej wyjaśniono co to podmiotowość usług reintegracji społecznej i zawodowej).

Podmiotowość nowego profilu usług – partnerstwo jako zbliżenie i zachowanie autonomii

Idea partnerstwa z punktu widzenia wdrażania nowego profilu usług reintegracyjnych musi być wdrażana na poziomie lokalnym i regionalnym – LSR, RSR.

Każde partnerstwo (LSR, RSR) musi przestrzegać pewnych uniwersalnych zasad, a wśród nich na pewno:

- jasnego określenia ról („**kto co robi**”)
- ciągłego prowadzenia dialogu (rozmów) dla wskazywania każdej ze stron pozytywnych efektów dla reprezentowanej instytucji i społecznego otoczenia
- wyznaczenia **konkretnej osoby** z każdej z instytucji do kontaktów – osoba musi chcieć i rozumieć idee współpracy,
- cykliczności spotkań informacyjnych, mimo braku występowania w danym momencie problemu,
- przestrzegania zasady wzajemnego zaufania, otwartość, apolityczność,
- przestrzegania zasady równości w partnerstwie bez względu na wniesiony „wsad” do niego.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Poprawnie rozwijanie idei partnerstwa może nastąpić przy przestrzeganiu oraz uwzględnianiu w bieżącym działaniu kolejności „kroków”:

- wybór zagadnienia, definiowanie/ identyfikacja problemu (diagnoza)
- określanie celów podczas pierwszego spotkania i/lub następnych/ wyznaczenie osób oraz sposobu kontaktu
- analiza problemów i zasobów otoczenia
- tworzenie partnerstwa (wybór instytucji i opracowanie wspólnych działań)
- formalizacja partnerstwa (umowa, porozumienie etc.)
- spotkania robocze/fokusowe.

WZORZEC NOWEGO PROFILU USŁUG REINTEGRACYJNYCH

- Propozycje Modelu KSR

REALIZATOR USŁUGI – PROFIL PSYCHOSPOŁECZNY

Osoby zaangażowane w świadczenie nowego profilu usług reintegracji powinny cechować się kilkoma wyróżnikami, szczególnie uwzględniającymi konieczność zachowania istotnej cechy nowego profilu – podmiotowości jej stosowania. Wśród tych wyróżników, przy doborze realizatorów (kadry KIS) należy uwzględnić:

- wykształcenie wyższe z zakresu nauk humanistycznych
- ukończony kurs dialogu motywacyjnego; kurs terapii skoncentrowanej na rozwiązaniu (mile widziane)
- znajomość zagadnień związanych z zatrudnieniem socjalnym i funkcjonowaniem podmiotów zatrudnienia socjalnego
- doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem, bądź wykluczonymi społecznie,
- umiejętność pracy w zespole oraz posiadanie zdolności organizacyjnych
- cechowanie się empatią, komunikatywnością, jasnym językiem przekazu.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

SUPERWIZJA USŁUGI

Wzorzec nowego profilu usług reintegracyjnych musi uwzględnić korzystanie z takiego narzędzia jakim jest superwizja, przyczyniająca się do zwiększenia efektywności pracy oraz ciągłego rozwoju umiejętności kadry świadczącej usługi reintegracji społecznej i zawodowej. Superwizja jest najbardziej osobistym sposobem uczenia się zarówno superwizora, jak i superwizowanego, a jej emocjonalny klimat ma zasadnicze znaczenie dla powstawania nowego znaczenia usług reintegracyjnych i wprowadzania zmian w systemie polityki społecznej.

ELEMENTY SKŁADOWE WZORCA

- **Element pierwszy Wzorca – szczegółowa (pogłębiona) indywidualna diagnoza** uczestnika w co najmniej pięciu obszarach życiowych; Analiza mocnych stron tzw. Potencjał reintegracyjny uczestnika, jako filar tworzenia IPD w ramach procesu integracji.

Planowanie działań – przykładowe działania w poszczególnych sferach oddziaływań

Sfera oddziaływania	Opis wsparcia
Socjalno-bytowa	Zasilek z OPS; świadczenie integracyjne; ubezpieczenie zdrowotne, społeczne; sytuacja mieszkaniowa; praca z zadłużeniami; posiłek; bilety na dojazdy; ubezpieczenie NNW; pomoc prawna.
Zdrowotna	Badania w Medycynie Pracy; dostęp do POZ; trening zdrowotny, szkolenie ABC zdrowia; trening żywnościowy, aktywność sportowa; orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.
Zawodowa	Doradztwo zawodowe; targi pracy; klub pracy; warsztaty zawodowe; staże; praktyki zawodowe; szkolenia podnoszące kwalifikacja na ORP; szkolenia z ES.
Psychologiczna	Doradztwo psychologiczne; terapeuta; specjalista terapii uzależnień; grupy wsparcia; grupy samopomocowe; wsparcie asystenta; zajęcia grupowe z psychologiem.
Społeczna	Kluby sąsiedzkie; kluby seniora; wspólnoty; wolontariat; kółka zainteresowań; dostęp do kultury np. karta mieszkańca; darmowe wejścia do muzeów, na mecze itp.

- **Element drugi Wzorca – sposób prowadzenia zajęć o ideę „case management”** – zajęcia powinny odbywać się w formie grupowej i konsultacji indywidualnych wg potrzeb uczestnika. Zajęcia z reintegracji społecznej powinny odbywać się w trybie ciągłym tj. przez cały okres uczestnictwa, min. 2/3 tygodniowego czasu pobytu uczestnika w KIS. (organizacja zajęć z reintegracji społecznej tylko na początku procesu reintegracji nie

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

pozwała na kompleksowe wsparcie uczestnika; zmiany postaw, przyzwyczajień i nabywanie kompetencji społecznych wymaga ciągłej stymulacji i czasu na utrwalenie tego typu zachowań).

- **Element trzeci Wzorca – planowanie działań reintegracji społecznej** – rozważenie możliwości zbudowania planu działania w obszarze reintegracji społecznej na bazie następujących tematycznych zajęć:
 - ✓ Warsztaty integracyjne – zajęcia grupowe,
 - ✓ Warsztaty indywidualne (poradnictwo wg potrzeb)
 - ✓ Zajęcia warsztatowe w a nowego profilu:
 - ✓ Akademia Zdrowia, Sportu i Rekreacji,
 - ✓ Akademia Kultury - Znaczenie kultury w życiu codziennym,
 - ✓ Akademia Społeczna - Ja w społeczeństwie,
 - ✓ Edukacja ogólnorozwojowa: Zajęcia edukacyjne – ogólnorozwojowe: „ABC obsługi komputera” - zajęcia grupowe, ABC domowego budżetu – zajęcia grupowe

PRZYKŁADOWY OPIS ZAJĘĆ NOWEGO PROFILU USŁUG W OBSZARZE REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ

- **Akademia Społeczna – „Ja w społeczeństwie”**

Ludzie są istotami społecznymi. Żyjemy wśród innych ludzi, tworząc społeczność, więc społeczność nie jest niczym innym, jak mniejszą lub większą grupką ludzi, których coś łączy, np.: miejsce zamieszkania, obywatelstwo, wspólna historia, tradycje, podobne cele czy też zbliżone warunki życia. Można wyróżnić następujące rodzaje społeczności:

- społeczność lokalna [tworzą ją sąsiadujący ze sobą mieszkańcy najbliższej okolicy.]
- społeczność regionalna [tworzą ją ludzie zamieszkujący jakiś region.]
- społeczność krajowa [tworzą ją ludzie zamieszkujący w jakimś kraju.]
- społeczność kontynentalna [tworzą ją ludzie zamieszkujący dany kontynent.]
- społeczność światowa [tworzą ją wszyscy ludzie.]

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

W ramach zajęć z Akademii Społecznej nacisk należy położyć na poszukiwanie zajęć z jednej strony rozwijających pasje i zainteresowania uczestników KIS np. kółka wędkarskie, koło gospodyń wiejskich, filateliści, tancerze, modelarze itp., z drugiej zaś strony warto przygotować cykl zajęć dotyczących bieżącej sytuacji społecznej np. zajęcia z Wiedzy o Społeczeństwie, Geografii, Historii, Praw i obowiązków (np. prawo wyborcze, prawo do emerytury)

- **Akademia Zdrowia, Sportu i Rekreacji**

W ramach zajęć przewiduje się wykorzystanie różnego rodzaju form aktywizacyjnych np. ogólnorozwojowe zajęcia na świeżym powietrzu z wykorzystaniem sprzętu sportowego typu: kije do nordicwalking, freesby, bule, piłki, kometka, tenis stołowy itp. W przypadku posiadania w gminie zasobów w postaci obiektów sportowych, przyrządów do ćwiczeń na świeżym powietrzu warto planować zajęcia w terenie. W ramach Akademii warto podjąć współpracę z różnymi specjalistami z zakresu zdrowia np. lekarze geriatrzy, fizjoterapeuci, w celu organizacji spotkań tematycznych. W przypadku posiadania w zasobach uczelni np. AWFIS można dodatkowo skorzystać z praktyk studentów np. kierunku fizykoterapia.

- **Akademia Kultury „Znaczenie kultury w życiu codziennym”**

Kultura jest głównym czynnikiem, który integruje społeczeństwo i służy spójności danego systemu społecznego. Kształtuje również osobowość każdego z nas. Dzięki procesom kulturyzacji stajemy się członkami społeczeństwa, w którym zostaliśmy wychowani. Gdyby nie ona, nie moglibyśmy doskonalić stosunków interpersonalnych, ani tworzyć odpowiednich warunków społeczno-ekonomicznych. W ramach zajęć z Akademii Kultury przewiduje się wykorzystanie różnych instytucji kultury znajdujących się na terenie gminy np. muzea, kina, teatry, świetlice wiejskie, kluby mieszkańca itp. oraz organizacje i wspólnoty zajmujące się kulturą np. chórzysci, pracownie artystyczne, dyskusyjne kluby filmowe itd.

- **Akademia Edukacji ogólnorozwojowej**

Ten typ zajęć powinien być stosowany wobec każdego uczestnika, tym bardziej że w ramach programu obejmowałby ona takie wykłady/warsztaty jak np. : „ABC obsługi komputera” - zajęcia grupowe, „ABC domowego budżetu” – zajęcia grupowe; „ABC zdrowego odżywiania się”, oraz „ABC pomocy przedmedycznej”.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

PRZYKŁADOWY OPIS ZAJĘĆ NOWEGO PROFILU USŁUG W OBSZARZE REINTEGRACJI ZAWODOWEJ

Ten zbiór to typowy program stosowany dotychczas w KIS-ach, lecz we wzorcu nowego profilu usług uwaga powinna zostać skoncentrowana na:

Doradztwo zawodowe – zajęcia grupowe przykładowe tematy zajęć: rynek pracy; Poszukiwanie pracy; Rozmowa z pracodawcą; Ja- pracownik (prawo pracy, etyka pracy); Działalność gospodarcza; Praca za granicą- jak się ustrzec kłopotów, charakterystyka pracy w wybranych krajach Unii Europejskiej; Wolontariat szansą rozwoju zawodowego i osobistego; Ekonomia społeczna Twoją Szansą.

Doradztwo zawodowe – zajęcia indywidualne polegające na badaniu predyspozycji zawodowych uczestników KIS i inne.

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

Załącznik

RAPORT DIAGNOSTYCZNY UCZESTNIKA KLUBU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

I. SFERA SOCJALNO-BYTOWA

KORZYSTANIE Z POMOCY INSTYTUCJONALNEJ (pomoc rządowa, pozarządowa, OPS, placówki specjalistyczne- formy pomocy; udział w projektach)	
ŹRÓDŁO UTRZYMANIA (wysokość, regularność)	
SYTUACJA MIESZKANIOWA (miejsce zamieszkania, prawo do lokalu)	
SYTUACJA PRAWNA (karalność , nadzór kuratora, zobowiązania finansowe)	

II. SFERA ZDROWOTNA

STAN ZDROWIA (przewlekłe choroby, leki przyjmowane na stałe, występowanie niepełnosprawności, ograniczenia i związane z tym przeciwwskazania)	
CHOROBY PSYCHICZNE (historia leczenia)	
UZALEŻNIENIA (historia leczenia))	
UDZIAŁ W PSYCHOTERAPII/KONSULTACJACH PSYCHOLOGICZNYCH	

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

III. SFERA SPOŁECZNA

SYTUACJA RODZINNA (status rodzinny, członkowie rodziny, relacje w rodzinie, dzieci)	
RELACJE SPOŁECZNE (WSPARCIE SPOŁECZNE)	
PRZYNALEŻNOŚĆ DO GRUP	

IV. SFERA PSYCHOLOGICZNA

SPOSOBY RADZENIA SOBIE W SYTUACJACH TRUDNYCH /DOMINUJĄCE MECHANIZMY OBRONNE	
SAMOCENA	
PROBLEMY NATURY PSYCHOLOGICZNEJ/UZALEŻNIENIA	
MOTYWACJA DO PODEJMOWANIA ZMIAN/NABYWANIA NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI	
CELE (ocena realności)	
OCZEKWANIA W STOSUNKU DO UDZIAŁU W PROJEKCIE CIS	
POTRZEBY PSYCHOLOGICZNE	
RODZAJ POMOCY JAKIEJ OCZEKUJE I OD KOGO	

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

V. SFERA ZAWODOWA

WYKSZTAŁCENIE , ZAWÓD, KURSY, UPRAWNIENIA	
DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE	
METODY I POWODY POSZUKIWANIA PRACY/ PRZYCZYNY NIEPOSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA	
OCENA SYTUACJI ZAWODOWEJ (autodeklaracja)	
UMIEJĘTNOŚCI O ZNACZENIU ZAWODOWYM/ ZAINTERESOWANIA	
PREDYSPOZYCJE ZAWODOWE	
PREFERENCJE I OCZEKIWANIA ZAWODOWE	
REJESTRACJA W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY	

ZALECENIA/UWAGI:

.....

/-/ pracownik socjalny **/-/ psycholog** **/-/ doradca zawodowy**

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Projekt „Krajowa Sieć Reintegracji – wzmocnienie instytucji zatrudnienia socjalnego w działaniach polityki społecznej wobec wykluczenia społecznego”, POWR.02.05.00-00-0114/17 realizowany w ramach Działania 2.5 Skuteczna pomoc społeczna Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020